

23.

Na osnovu člana 95 tačka 3 Ustava Crne Gore donosim

UKAZ

O PROGLAŠENJU ZAKONA O POTVRĐIVANJU KONVENCIJE O DOSTUPNOSTI INFORMACIJA, UČEŠĆU JAVNOSTI U DONOŠENJU ODLUKA I PRAVA NA PRAVNU ZAŠTITU U PITANJIMA ŽIVOTNE SREDINE

("Sl. list Crne Gore - Međunarodni ugovori", br. 03/09 od 31.07.2009)

Proglašavam Zakon o potvrđivanju Konvencije o dostupnosti informacija, učešću javnosti u donošenju odluka i prava na pravnu zaštitu u pitanjima životne sredine, koji je donijela Skupština Crne Gore 24. saziva, na trećoj sjednici prvog redovnog zasijedanja u 2009. godini, dana 15. jula 2009. godine.

Broj: 01-2217/2

Podgorica, 22. jula 2009. godine

Predsjednik Crne Gore
Filip Vujanović, s.r.

Na osnovu člana 82 stav 1 tač. 2 i 17 i člana 91 stav 1 Ustava Crne Gore, Skupština Crne Gore 24. saziva, na trećoj sjednici prvog redovnog zasijedanja u 2009. godini, dana 15. jula 2009. godine, donijela je

ZAKON

O POTVRĐIVANJU KONVENCIJE O DOSTUPNOSTI INFORMACIJA, UČEŠĆU JAVNOSTI U DONOŠENJU ODLUKA I PRAVU NA PRAVNU ZAŠTITU U PITANJIMA ŽIVOTNE SREDINE

Član 1

Potvrđuje se se Konvencija o dostupnosti informacija, učešću javnosti u donošenju odluka i pravu na pravnu zaštitu u pitanjima životne sredine, sačinjena 25. juna 1998. godine u Aarhusu, u originalu na engleskom, ruskom i francuskom jeziku.

Član 2

Tekst Konvencije o dostupnosti informacija, učešću javnosti u donošenju odluka i pravu na pravnu zaštitu u pitanjima životne sredine, u originalu na engleskom jeziku i u prevodu na crnogorski jezik glasi:

NAPOMENA IZDAVAČA:

Tekst Konvencije u originalu na engleskom jeziku nije objavljen iz tehničkih razloga. Ukoliko Vam je neophodan radi obavljanja djelatnosti pozovite nas na telefone 020/643-150 ili 069/076-617 kako bi Vam ga dostavili u nekom drugom elektronskom ili štampanom obliku.

KONVENCIJA

O DOSTUPNOSTI INFORMACIJA, UČEŠĆU JAVNOSTI U DONOŠENJU ODLUKA I PRAVU NA PRAVNU ZAŠTITU U PITANJIMA ŽIVOTNE SREDINE

U Aarhusu, Danska
25. juna 1998.

Strane ove konvencije,
Podsjećajući na 1. princip Stokholmske deklaracije o čovjekovoj sredini,
Takođe podsjećajući na 10. princip Deklaracije o životnoj sredini i razvoju iz Rija (1992.),
Podsjećajući dalje na rezolucije Generalne skupštine 37/7 od 28. oktobra 1982. o Svjetskoj povelji za prirodu i 45/94 od 14. decembra 1990. o potrebi obezbjeđivanja zdrave životne sredine za dobrobit pojedinaca,
Podsjećajući na Evropsku povelju o životnoj sredini i zdravlju usvojenu na Prvoj evropskoj konferenciji o životnoj sredini i zdravlju Svjetske zdravstvene organizacije u Frankfurtu na Majni, u Njemačkoj, 8. decembra 1989,

Potvrđujući potrebu za zaštitom, očuvanjem i unapređenjem stanja životne sredine i obezbjeđenjem održivog i za životnu sredinu prihvatljivog razvoja,

Uviđajući da je adekvatna zaštita životne sredine od osnovne važnosti po dobrobit ljudi i uživanje osnovnih ljudskih prava, uključujući i samo pravo na život,

Uviđajući takođe da svaka osoba ima pravo da živi u životnoj sredini koja odgovara njenom zdravlju i blagostanju i dužnost, kako individualnu tako i u zajednici sa drugima, da štiti i unapređuje životnu sredinu u korist sadašnjih i budućih generacija,

Smatrajući da građani, u cilju ostvarenja ovog prava i poštovanja ove dužnosti, moraju imati dostupnost informacija, pravo na učestvovanje u donošenju odluka i pravo na pravnu zaštitu u pitanjima životne sredine, i konstatujući da bi građanima mogla da bude potrebna pomoć u cilju ostvarivanja njihovih prava,

Uviđajući da, u oblasti životne sredine, bolja dostupnost informacija i veće učešće javnosti u donošenju odluka povećavaju kvalitet i sprovođenje odluka, doprinose svjesnosti javnosti u pitanjima životne sredine, daju mogućnost javnosti da izrazi svoju zabrinutost i omogućavaju organima javne vlasti da ove činjenice uzmu u obzir,

U cilju unapređenja odgovornosti i transparentnosti u donošenju odluka i jačanju podrške javnosti odlukama u pitanjima životne sredine,

Uviđajući poželjnost transparentnosti u svim granama vlasti i pozivajući zakonodavna tijela na primjenu principa ove konvencije u svojim postupcima,

Takođe, uviđajući potrebu javnosti da bude informisana o procedurama za učešće u donošenju odluka u pitanjima životne sredine, da ima slobodan pristup tom postupku i da poznaje način korišćenja tih postupaka,

Uviđajući dalje značaj odgovarajućih uloga koje mogu imati građani pojedinci, nevladine organizacije i privatni sektor u zaštiti životne sredine,

U želji da promovišu obrazovanje u oblasti životne sredine u cilju unaprjeđivanja razumijevanja životne sredine i održivog razvoja, i da podstaknu svijest šire javnosti i njeno učešće u donošenju odluka koje se odnose na životnu sredinu i održivi razvoj,

Imajući u vidu, u ovom kontekstu, značaj korišćenja medija i elektronskih ili drugih budućih formi komunikacije,

Uviđajući značaj cjelovitog razmatranja pitanja vezanih za životnu sredinu u donošenju vladinih odluka i odgovarajuću potrebu organa javne vlasti za posjedovanjem preciznih, razumljivih i aktuelnih informacija o životnoj sredini,

Konstatujući da organi javne vlasti raspolažu informacijama o životnoj sredini u javnom interesu,

Posebno da efikasni sudski mehanizmi budu dostupni javnosti, uključujući i organizacije, a u cilju zaštite njihovih legitimnih interesa i primjene zakona,

Imajući u vidu važnost da se potrošačima obezbijede odgovarajuće informacije o proizvodima, kako bi bili u mogućnosti da naprave dobro obaviještene izbore u pogledu zaštite životne sredine,

Uviđajući zabrinutost javnosti zbog namjernog puštanja genetički modifikovanih organizama u životnu sredinu i potrebe za većom transparentnošću i većim učešćem javnosti u donošenju odluka u ovoj oblasti,

Uvjerene da će se sprovođenjem ove konvencije doprinijeti jačanju demokratije u regionu Ekonomske komisije Ujedinjenih nacija za Evropu (ECE),

Svjesne uloge koju u tom smislu ima ECE i podsjećajući, između ostalog, na Smjernice ECE za dostupnost informacija o životnoj sredini i učešće javnosti u postupku donošenju odluka u oblasti životne sredine, prihvaćenih u Ministarskoj deklaraciji usvojenoj na Trećoj ministarskoj konferenciji "Životna sredina za Evropu", koja je održana u Sofiji, Bugarska, 25. oktobra 1995.,

Imajući u vidu relevantne odredbe Konvencije o procjeni uticaja na životnu sredinu u prekograničnom kontekstu, usvojene u Espoo-u, Finska, 25. februara 1991., kao i Konvencije o prekograničnim efektima industrijskih udesa i Konvencije o zaštiti i korišćenju prekograničnih vodotokova i međunarodnih jezera, obje usvojene u Helsinkiju 17. marta 1992., i ostalih regionalnih konvencija,

Svjesne da će se usvajanjem ove konvencije doprinijeti daljem jačanju procesa "Životna sredina za Evropu" i rezultatima Četvrte ministarske konferencije u Aarhusu, Danska, juna 1998. godine,

Sporazumjele su se o sljedećem:

Član 1.

CILJ

Radi davanja doprinosa zaštiti prava svakog pojedinca sadašnjih i budućih generacija na život u životnoj sredini adekvatnoj njegovom zdravlju i blagostanju, svaka Strana će garantovati pravo na dostupnost informacija, učešće javnosti u donošenju odluka i pravo na pravnu zaštitu u pitanjima životne sredine, u skladu sa odredbama ove konvencije.

Član 2.

DEFINICIJE

Za svrhe ove konvencije,

1. "Strana" znači, ako se u tekstu ne navodi drugačije, ugovorna strana ove konvencije;
2. "Organ javne vlasti" znači:
  - (a) Vlada na nacionalnom, regionalnom i drugim nivoima;
  - (b) Fizička ili pravna lica koja obavljaju javne funkcije u skladu sa nacionalnim zakonodavstvom, uključujući posebne dužnosti, aktivnosti ili usluge u odnosu na životnu sredinu;
  - (c) Sva druga fizička ili pravna lica koja imaju javne odgovornosti ili funkcije, ili pružaju javne usluge u vezi sa životnom sredinom, pod kontrolom tijela ili osobe na koje se odnose odredbe tačke (a) ili (b) iz gornjeg teksta;
  - (d) Institucije bilo koje regionalne organizacije za ekonomsku integraciju navedene u članu 17, koja je Strana ove konvencije.

Ova definicija ne uključuje tijela ili institucije koje postupaju u sudskom ili zakonodavnom svojstvu;

3. "Informacija o životnoj sredini" predstavlja svaku informaciju u pismenom, vizuelnom, zvučnom, elektronskom ili drugom materijalnom obliku:
  - (a) Stanju elemenata životne sredine, kao što su vazduh i atmosfera, voda, tlo, zemljište, predjeli i prirodni kompleksi, biološki diverzitet i njegove komponente, uključujući genetički modifikovane organizme kao i o interakciji između ovih elemenata;
  - (b) Faktorima kao što su supstance, energija, buka i zračenje, i aktivnostima ili mjerama, uključujući upravne mjere, o sporazumima u oblasti zaštite životne sredine, o politici, zakonskim aktima, planovima i programima koji utiču ili će vjerovatno uticati na elemente životne sredine u okviru tačke (a) u gornjem tekstu, analizama troškova i koristi (cost-benefit analizama) i drugim ekonomskim analizama i pretpostavkama koje se koriste u donošenju odluka u oblasti životne sredine;
  - (c) Stanju zdravlja i bezbjednosti ljudi, uslovima života ljudi, kulturnim spomenicima i građevinama, ukoliko na njih utiče ili može da utiče stanje elemenata životne sredine, ili ukoliko na njih djeluju ovi elementi, faktori, aktivnosti ili mjere na koje se odnosi tačka (b) u gornjem tekstu;
4. "Javnost" znači jedno ili više fizičkih i pravnih lica i, u skladu sa nacionalnim zakonodavstvom ili praksom, njihova udruženja, organizacije ili grupe;
5. "Zainteresovana javnost" znači javnost koja je ugrožena ili će vjerovatno biti ugrožena ili ima interesa u donošenju odluka u oblasti životne sredine. Za potrebe ove definicije, nevladine organizacije koje promovišu zaštitu životne sredine i koje zadovoljavaju uslove propisane nacionalnim zakonodavstvom biće smatrane zainteresovanim.

Član 3.

OPŠTE ODREDBE

1. Svaka Strana će preduzeti neophodne zakonodavne, regulatorne i druge mjere, uključujući i mjere za postizanje kompatibilnosti između odredaba za implementaciju dostupnosti informacija, učešća javnosti i dostupnosti pravne zaštite iz ove konvencije, kao i odgovarajuće izvršne mjere, za ustanovljavanje i održavanje jasnog, transparentnog i konzistentnog okvira za sprovođenje odredbi ove konvencije.
2. Svaka Strana će nastojati da obezbijedi da službenici i vlasti pomažu i pružaju savjete javnosti u traženju dostupnosti informacija, u olakšavanju učešća u donošenju odluka i u traženju pravne zaštite u pitanjima životne sredine.
3. Svaka Strana će promovisati ekološko obrazovanje i ekološku svijest kod javnosti, posebno po pitanju obezbjeđenja dostupnosti informacija, učešća u donošenju odluka i ostvarivanja pravne zaštite u pitanjima životne sredine.
4. Svaka Strana će obezbijediti odgovarajuće priznavanje i pomoć udruženjima, organizacijama i grupama koje promovišu zaštitu životne sredine i obezbijediti usklađenost svog nacionalnog pravnog sistema sa ovom obavezom.
5. Odredbe ove konvencije neće uticati na pravo Strane na održavanje ili uvođenje mjera kojima se obezbeđuje šira dostupnost informacija, veće učešće javnosti u donošenju odluka i šire pravo na pravnu zaštitu u pitanjima životne sredine, od onih koje zahtjeva ova konvencija.
6. Ovom konvencijom se neće zahtijevati bilo kakvo derogiranje postojećih prava na dostupnost informacija, učešće javnosti u donošenju odluka i prava na pravnu zaštitu u pitanjima životne sredine.
7. Svaka Strana će promovisati primjenu principa ove konvencije u međunarodnim procesima donošenja odluka u oblasti životne sredine i u okviru međunarodnih organizacija po pitanjima vezanim za životnu sredinu.
8. Svaka Strana će obezbijediti da lica koja ostvaruju svoja prava u skladu sa odredbama ove konvencije ne budu kažnjavana, gonjena ili uznemiravana na bilo koji način zbog svojih aktivnosti. Ova odredba neće uticati na

- ovlašćenja nacionalnih sudova da u sudskim postupcima određuju sudske troškove u razumnom iznosu.
9. U granicama relevantnih odredaba ove konvencije, javnost će imati dostupnost informacija, mogućnost učešća u donošenju odluka i pravo na pravnu zaštitu u pitanjima životne sredine bez diskriminacije po pitanju državljanstva, nacionalnosti ili mjesta prebivališta, a u slučaju pravnog lica, bez diskriminacije u vezi toga gdje ima registrovano sjedište ili stvarni centar svojih aktivnosti.

Član 4.

DOSTUPNOST INFORMACIJA O ŽIVOTNOJ SREDINI

1. Svaka Strana će obezbjediti da, u skladu sa narednim stavovima ovog člana, organi javne vlasti, kao odgovor na zahtjev za informacijama o životnoj sredini, učine te informacije dostupnim javnosti, u okviru nacionalnog zakonodavstva, uključujući i slučajeve kada je to zahtijevano i u skladu sa tačkom (b) u donjem tekstu, kopije relevantne dokumentacije koja sadrži ili obuhvata takve informacije:
  - (a) Bez potrebe da se iskazuje interes;
  - (b) U zahtijevanoj formi izuzev:
    - (i) kada je organu javne vlasti jednostavnije da učini dostupnim te informacije u drugoj formi, u kom slučaju će se dati razlozi za njihovo dostavljanje u toj formi; ili
    - (ii) kada je informacija već dostupna javnosti u drugoj formi.
2. Informacije u oblasti životne sredinu iz stava 1. u gornjem tekstu biće stavljene na raspolaganje što je prije moguće, a najkasnije mjesec dana nakon podnošenja zahtjeva. U slučajevima kada obim i složenost informacija opravdava produženje ovog roka, taj rok može biti produžen do dva mjeseca od dana podnošenja zahtjeva. Podnosilac zahtjeva će biti obaviješten o svakom produženju kao i o razlozima kojima se ono pravda.
3. Zahtjev za informacijom u oblasti životne sredine može biti odbijen:
  - (a) Ako organ javne vlasti kojem je zahtjev podnjet ne posjeduje informacije u oblasti životne sredine koje su tražene;
  - (b) Ako je zahtjev očigledno nerazuman ili je suviše uopšteno formulisan, ili
  - (c) Ako se zahtjev odnosi na podatke koji se nalaze u završnoj fazi obrade, ili se odnosi na internu komunikaciju između organa javne vlasti, kada je takvo izuzeće predviđeno nacionalnim zakonodavstvom ili uobičajenom praksom, uzimajući u obzir javni interes za objavljivanje informacija.
4. Zahtjev za informacijom u oblasti životne sredine može biti odbijen ukoliko bi njeno objavljivanje negativno uticalo na:
  - (a) Povjerljivost rada organa javne vlasti, u slučaju kada je povjerljivost predviđena nacionalnim zakonodavstvom;
  - (b) Međunarodne odnose, nacionalnu odbranu ili javnu bezbjednost;
  - (c) Tok sprovođenja pravde, pravo lica na pravično suđenje, ili mogućnost organa javne vlasti da sprovede krivičnu ili disciplinsku istragu;
  - (d) Povjerljivost komercijalnih i industrijskih informacija, u slučaju kada je povjerljivost predviđena zakonom u cilju zaštite legitimnog ekonomskog interesa. U tom okviru, informacije o emisijama koje su relevantne za zaštitu životne sredine biće objavljene;
  - (e) Prava intelektualne svojine;
  - (f) Povjerljivost ličnih podataka i/ili dosijea koji se odnose na fizičko lice, kada to lice nije dalo pristanak na objavljivanje informacija javnosti, u slučajevima kada je takva povjerljivost predviđena nacionalnim zakonodavstvom;
  - (g) Interese trećeg lica koje je dostavilo tražene informacije, kada to lice nije imalo ili nije moglo biti stavljeno pod zakonsku obavezu davanja informacija, u slučajevima kada to lice ne da pristanak na objavljivanje informacija; ili
  - (h) Životnu sredinu na koju se informacije odnose, kao što su područja za razmnožavanje rijetkih vrsta.

Prethodno navedeni osnovi za odbijanje zahtjeva tumačiće se na restriktivan način, uzimajući u obzir interes javnosti za objavljivanje informacija i uzimajući u obzir da li se tražene informacije odnose na emisije u životnu sredinu.
5. Kada organ javne vlasti ne posjeduje tražene informacije u oblasti životne sredine, taj organ javne vlasti će što je prije moguće obavijestiti podnosioca zahtjeva o tome kojem organu javne vlasti treba da se obrati za tražene informacije, ili će proslijediti zahtjev tom organu i obavijestiti o tome podnosioca.
6. Svaka Strana će obezbjediti da, ako se informacije izuzete od objavljivanja u skladu sa stavom 3 (c) i 4 iz gornjeg teksta mogu izdvojiti bez narušavanja povjerljivosti izuzetih informacija, organi javne vlasti stave na raspolaganje ostatak traženih formacija u oblasti životne sredine.
7. Odbijanje zahtjeva biće dato u pismenoj formi ako je zahtjev bio u pismenoj formi ili ako podnosilac to zahtjeva. U odbijajućoj odluci će biti navedeni razlozi odbijanja, te data pravna pouka o postupku preispitivanja te odluke koji je regulisan u članu 9. Odbijajuća odluka će biti donijeta što je prije moguće a

najkasnije u roku od mjesec dana, izuzev ako složenost informacija opravdava produženje ovog roka na period do dva mjeseca nakon podnošenja zahtjeva. Podnosilac će biti obaviješten o svakom produženju roka i o razlozima za isto.

8. Svaka Strana može dozvoliti svojim organima javne vlasti da naplate naknadu za pružanje informacija, ali ta naknada ne smije premašivati razuman iznos. Organi javne vlasti koji imaju namjeru da uvedu naplaćivanje naknade za pružanje informacija staviće podnosiocima zahtjeva na raspolaganje cjenovnik naknada koje se mogu naplatiti, a koji će ukazivati na okolnosti pod kojima se one mogu naplatiti, ili se od njihovog plaćanja osloboditi, i kada dostavljanje informacija zavisi od avansnog plaćanja takve naknade.

Član 5.

PRIKUPLJANJE I DOSTAVLJANJE INFORMACIJA U OBLASTI ŽIVOTNE SREDINE

1. Svaka Strana će obezbijediti:
  - (a) Da organi javne vlasti posjeduju i ažuriraju informacije u oblasti životne sredine u skladu sa svojim funkcijama;
  - (b) Uspostavljanje sistema obaveznog protoka informacija prema organima javne vlasti o predloženim i postojećim aktivnostima koje mogu imati značajnog uticaja na životnu sredinu;
  - (c) U slučaju neposredne opasnosti po zdravlje ljudi ili životnu sredinu, bilo da je ona uzrokovana ljudskom djelatnošću ili prirodnim uzrocima, da sve informacije koje bi mogle omogućiti javnosti da preduzme mjere na sprječavanju ili ublažavanju štete koja proizilazi iz te prijetnje, a koje posjeduju organi javne vlasti, budu odmah i bez odlaganja dostavljene pripadnicima javnosti koji mogu biti ugroženi.
2. Svaka Strana će obezbijediti da, u okviru nacionalnog zakonodavstva, način na koji organi javne vlasti stavljaju informacije u oblasti životne sredine na raspolaganje javnosti bude transparentan i da te informacije budu efektivno dostupne, između ostalog, putem:
  - (a) Obezbjeđivanja za javnost dovoljnih podataka o vrsti i obimu informacija u oblasti životne sredine koje posjeduju relevantni organi javne vlasti, o osnovnim uslovima pod kojima se te informacije čine raspoloživim i dostupnim, i o postupku kojim se do tih informacija može doći;
  - (b) Ustanovljavanja i održavanja praktičnih mjera, kao što su:
    - (i) Ustanovljavanje javno dostupnih lista, registara i dosijea;
    - (ii) Obavezivanje službenika da pružaju podršku javnosti u traženju informacija u okviru ove konvencije; i
    - (iii) Određivanja tačaka za kontakt; i
  - (c) Obezbjeđivanja besplatnog dostupa informacijama u oblasti životne sredine sadržanim u listama, registrima ili dosijeima naznačenim u tački (b) (i).
3. Svaka Strana će obezbijediti da informacije u oblasti životne sredine postanu sve dostupnije u elektronskim bazama podataka do kojih javnost može lako doći putem javnih telekomunikacionih mreža. Informacije dostupne u ovoj formi trebalo bi da sadrže:
  - (a) Izvještaje o stanju životne sredine, kako je navedeno u stavu 4 u donjem tekstu;
  - (b) Tekstove zakonskih odredaba koje se tiču životne sredine;
  - (c) Po mogućnosti, politike, planove i programe o ili u vezi sa životnom sredinom i sporazume u oblasti životne sredine; i
  - (d) Ostale informacije, do mjere do koje bi dostupnost takvih informacija u ovoj formi olakšala primjenu nacionalnog zakona kojim se sprovodi ova konvencija, pod uslovom da su takve informacije već dostupne u elektronskoj formi.
4. Svaka Strana će u redovnim vremenskim intervalima, ne dužim od tri ili četiri godine, objavljivati i distribuirati nacionalni izvještaj o stanju životne sredine, uključujući informacije o kvalitetu životne sredine i informacije o prijetnjama po životnu sredinu.
5. Svaka Strana će preduzeti mjere u okviru svog nacionalnog zakonodavstva u cilju dostavljanja, između ostalog:
  - (a) Zakonskih akata i političkih dokumenata kao što su dokumenti o strategijama, politikama, programima i akcionim planovima koji se odnose na životnu sredinu i izvještaja o postignutom napretku u njihovoj primjeni, sačinjenih na različitim nivoima uprave;
  - (b) Međunarodnih ugovora, konvencija i sporazuma o pitanjima životne sredine; i
  - (c) Prema potrebi drugih značajnih međunarodnih dokumenata o pitanjima životne sredine.
6. Svaka Strana će podsticati operatere čije aktivnosti imaju značajnog uticaja na životnu sredinu da redovno informišu javnost o uticaju njihovih djelatnosti i proizvoda na životnu sredinu, u slučajevima gdje je to moguće, kroz organizovanje dobrovoljnog "eko-obilježavanja" i programa "eko-kontrole" ili na neki drugi način.
7. Svaka Strana će:

- (a) Objavljivati podatke i analize podataka koje smatra relevantnim i važnim u oblikovanju glavnih predloga politike životne sredine;
  - (b) Objaviti ili na drugi način učiniti dostupnim raspoloživi materijal sa objašnjenjima o saradnji sa javnošću u pitanjima koja spadaju u domen ove konvencije; i
  - (c) Obezbijediti u odgovarajućoj formi informacije o načinu vršenja javnih funkcija ili pružanju javnih usluga od strane uprave na svim nivoima, a u vezi pitanja koja se odnose na životnu sredinu.
8. Svaka Strana će razviti mehanizme koji će omogućiti da javnosti bude dostupan dovoljan obim informacija o proizvodu, kako bi bili u stanju da naprave dobro obaviješten izbor u pogledu zaštite životne sredine.
9. Svaka Strana će preduzeti mjere ka progresivnom formiranju nacionalnog koherentnog sistema inventara ili registara zagađenja u vidu strukturisane, kompjuterizovane i javno dostupne baze podataka, pri čemu bi se podaci za ovu bazu prikupljali putem standardizovanog izvještavanja, uzimajući u obzir kada je to cjelishodno međunarodne procese na ovom planu. Ovakav sistem može da obuhvata podatke o unošenju, ispuštanju i prenosu posebnog niza supstanci i proizvoda koji potiču od posebnog niza aktivnosti u medijume životne sredine, uključujući korišćenje vode, energije i drugih resursa i in-situ i ex-situ mjesta obrade i odlaganja.
10. Nijedna odredba ovog člana ne može oduzeti pravo Stranama na odbijanje objavljivanja određene informacije o životnoj sredini u skladu sa članom 4, stav 3 i 4.

Član 6.

UČEŠĆE JAVNOSTI U DONOŠENJU ODLUKA O POSEBNIM AKTIVNOSTIMA

1. Svaka Strana:
- (a) Primjenjivaće odredbe ovog člana u vezi odluka o tome da li dozvoliti predložene aktivnosti navedene u Aneksu I;
  - (b) Primjenjivaće takođe, u skladu sa svojim nacionalnim zakonodavstvom, odredbe ovog člana na odluke o predloženim aktivnostima koje nisu navedene u Aneksu I, a koje mogu imati značajnog uticaja na životnu sredinu. U tom cilju, Strane će odrediti da li se na predloženu aktivnost odnose ove odredbe; i
  - (c) Može odlučiti, od slučaja do slučaja, ako je takva mogućnost predviđena nacionalnim zakonodavstvom, da ne primjenjuje odredbe ovog člana na predložene aktivnosti koje služe u svrhu nacionalne odbrane, ako ta Strana smatra da bi primjena odredaba ovog člana imala nepovoljnog uticaja na navedene interese.
2. Zainteresovana javnost će biti obavještena, bilo putem javnog saopštenja ili ukoliko je moguće pojedinačno, u ranoj fazi postupka donošenja odluka po pitanjima životne sredine, te na adekvatan, blagovremen i efikasan način, između ostalog, o:
- (a) Predloženoj aktivnosti i zahtjevu o kome će se odlučivati;
  - (b)
  - (b) Prirodi mogućih odluka ili o nacrtu odluke;
  - (c)
  - (c) Organu javne vlasti nadležnom za donošenje odluke;
  - (d) Predviđenoj proceduri, koja uključuje, kada i kako se te informacije mogu obezbijediti i informacije o:
    - (i) Početku procedure;
    - (ii) Mogućnosti za učešće javnosti;
    - (iii) Vremenu i mjestu održavanja svake javne rasprave;
    - (iv) Organu javne vlasti od koga se relevantne informacije mogu dobiti i gdje su relevantne informacije deponovane radi stavljanja na uvid javnosti;
    - (v) Relevantnom organu javne vlasti ili bilo kom drugom organu kome se mogu upućivati komentari ili pitanja, kao i obavještenja o roku predviđenom za upućivanje komentara ili pitanja; i
    - (vi) Dostupnosti relevantnih informacija o životnoj sredini koje se odnose na predloženu aktivnost; i
  - (e) Činjenici da je data aktivnost podložna nacionalnoj ili prekograničnoj proceduri procjene uticaja na životnu sredinu.
3. Procedure učešća javnosti u donošenju odluka će imati razumne vremenske rokove za različite faze ostvarivanja, ostavljajući dovoljno vremena za informisanje javnosti u skladu sa stavom 2 iz gornjeg teksta i za pripremanje javnosti za efikasno učešće u procesu donošenja odluka po pitanjima životne sredine.
4. Svaka Strana će omogućiti učešće javnosti u ranoj fazi, kada su sve opcije još uvijek otvorene i kada može doći do efikasnog učešća javnosti.
5. Svaka Strana bi trebalo, po potrebi, da podstiče podnosiocima zahtjeva da obezbijede informacije vezane za ciljeve zbog kojih podnose zahtjev, da odrede zainteresovanu javnost i da raspravljaju prije podnošenja zahtjeva za davanje dozvole.
6. Svaka Strana će zahtijevati od nadležnih organa javne vlasti da zainteresovanoj javnosti, na zahtjev i kada je to propisano nacionalnim zakonodavstvom, u što kraćem vremenskom roku omogući besplatan pregled svih relevantnih informacija koje se tiču procesa donošenja date odluke, a koje se u datom momentu nalaze na

raspolaganju, kao što je navedeno u ovom članu. Ovo ne narušava pravo strana da odbiju objavljivanje određenih informacija u skladu sa članom 4, stav 3. i 4. Relevantne informacije će u najmanjoj mjeri obuhvatiti, ne dovodeći u pitanje odredbe člana 4. sljedeće:

- (a) Opis lokacije i fizičkih i tehničkih karakteristika predložene aktivnosti, uključujući procjenu očekivanih količina ostataka i emisija;
  - (b) Opis značajnih efekata predložene aktivnosti na životnu sredinu;
  - (c) Opis predviđenih mjera sprječavanja i/ili smanjivanja efekata, uključujući emisije;
  - (d) Ne-tehnički rezime gore navedenog;
  - (e) Nacrt glavnih alternativa proučenih od strane podnosioca zahtjeva; i
  - (f) U skladu sa nacionalnim zakonodavstvom, glavne izveštaje i preporuke koje su dostavljene organu javne vlasti u vrijeme kada će zainteresovana javnost biti informisana, u skladu sa stavom 2. iz gornjeg teksta.
7. Procedurama za učešće javnosti će se omogućiti javnosti da podnosi, bilo u pismenoj ili drugoj odgovarajućoj formi, u toku javne rasprave ili istrage sa podnosiocem zahtjeva, sve eventualne komentare, informacije, analize ili mišljenja koja se smatraju relevantnim za predloženu aktivnost.
  8. Svaka Strana će obezbijediti da se prilikom donošenja odluke uzme u obzir ishod učešća javnosti.
  9. Svaka Strana će obezbijediti da se, u slučaju kad odluku donese organ javne vlasti, javnost blagovremeno informiše o odluci u skladu sa odgovarajućom procedurom. Svaka Strana će učiniti dostupnim javnosti tekst odluke zajedno sa razlozima i obrazloženjima na kojima je odluka zasnovana.
  10. Svaka Strana će obezbijediti da se, kada organ javne vlasti ponovno razmatra ili ažurira operativne uslove date aktivnosti iz stava 1, primjenjuju odredbe stavova 2 do 9 ovog člana mutatis mutandis, kada je to potrebno.
  11. Svaka Strana će, u okviru svog nacionalnog zakonodavstva i u mjeri u kojoj je to ostvarivo i moguće, primjenjivati odredbe ovog člana prilikom odlučivanja o tome da li da se dozvoli namjerno ispuštanje genetički modifikovanih organizama u životnu sredinu.

Član 7.

UČEŠĆE JAVNOSTI KOJE SE ODNOSI NA PLANOVE, PROGRAME I POLITIKU U VEZI SA ŽIVOTNOM SREDINOM

Svaka Strana će sačiniti odgovarajuće praktične aranžmane i/ili druge mjere za učešće javnosti tokom priprema planova i programa u vezi sa životnom sredinom, u transparentnom i pravičnom okviru, pošto je dostavila potrebne informacije javnosti. U ovom okviru će biti primijenjen član 6, stavovi 3, 4 i 8. Dio javnosti koji može da učestvuje će utvrditi nadležni organ javne vlasti, uzimajući u obzir ciljeve ove konvencije. Svaka Strana će, u odgovarajućoj mjeri, nastojati da obezbijedi mogućnosti za učešće javnosti u pripremi politike u vezi sa životnom sredinom.

Član 8.

UČEŠĆE JAVNOSTI TOKOM PRIPREME IZVRŠNIH PROPISA I/ILI OPŠTEPRIMJENJIVIH ZAKONSKI OBAVEZUJUĆIH NORMATIVNIH INSTRUMENTA

Svaka Strana će nastojati da promoviše efektivno učešće javnosti u odgovarajućoj fazi postupka, kada su opcije još uvijek otvorene, tokom pripreme izvršnih propisa od strane organa javne vlasti i drugih opšte primjenjivih zakonski obavezujućih pravila koja mogu imati značajan uticaj na životnu sredinu. U tom cilju treba preduzeti naredne korake:

- (a) Potrebno je utvrditi dovoljne vremenske rokove za djelotvorno učešće javnosti;
- (b) Potrebno je objaviti ili na drugi način staviti na raspolaganje javnosti nacrt pravila; i
- (c) Potrebno je dati javnosti mogućnost da učestvuje u raspravi direktno ili preko predstavničkih konsultativnih tela.

Rezultat učešća javnosti biće uzet u obzir u najvećoj mogućoj mjeri.

Član 9

PRAVO NA PRAVNU ZAŠTITU

1. Svaka Strana će, u okviru svog nacionalnog zakonodavstva, obezbijediti da svako lice koje smatra da je njegov zahtjev za dostavu informacija iz člana 4. ignorisan, neosnovano odbijen, bilo pojedini njegovi djelovi ili u cjelini, ili da je na bilo koji način tretiran suprotno odredbama istog člana, ima pristupa postupku

preispitivanja pred sudom ili nekim drugim zakonom ustanovljenim nezavisnim i nepristrasnim tijelom.

U slučajevima kada Strana obezbjeđuje primjenu postupka preispitivanja pred sudom, obezbjeđuje i da to lice takođe ima mogućnosti pokretanja besplatne ili jeftine, zakonski određene ubrzane procedure ponovnog razmatranja od strane organa javne vlasti ili preispitivanja koje bi učinilo neko nezavisno i nepristrasno tijelo, osim suda.

Konačne odluke, shodno ovom stavu 1, biće obavezujuće za organ javne vlasti koji posjeduje informacije. Razlozi će biti navedeni u pismenoj formi, barem kada se odbija dostupnost informacija u skladu sa ovim stavom.

2. Svaka Strana, u okviru svog nacionalnog zakonodavstva, obezbijediće da pripadnici zainteresovane javnosti
  - (a) koji imaju dovoljnog interesa, ili, alternativno,
  - (b) tvrde da je došlo do kršenja prava, u slučaju kada propisi o upravnom postupku jedne Strane to zahtijevaju kao preduslov, imaju pravo na postupak preispitivanja pred sudom i/ili drugim nezavisnim i nepristrasnim tijelom ustanovljenim zakonom, u cilju pobijanja materijalne i procesne zakonitosti bilo koje odluke, činjenja ili propuštanja činjenja, prema odredbama člana 6 i, kada je to predviđeno nacionalnim zakonodavstvom i ne dovodeći u pitanje odredbe stava 3. u donjem tekstu, drugim relevantnim odredbama ove konvencije.

Kriterijumi definisanja dovoljnog interesa i kršenja ovog prava biće određeni u skladu sa zahtjevima nacionalnog zakonodavstva i sa ciljem da se zainteresovanoj javnosti omogući široka pravna zaštita u okviru djelokruga ove konvencije. U tom cilju, interes bilo koje nevladine organizacija koja ispunjava zahtjeve iz člana 2, stav 5, smatraće se dovoljnim za primjenu podstava (a) u gornjem tekstu. Takođe će se smatrati da takve organizacije imaju prava koja mogu biti prekršena prema podstavu (b) u gornjem tekstu.

Odredbama stava 2. ne isključuje se mogućnost preliminarnog preispitivanja od strane nekog upravnog organa, i one ne utiču na zahtjev da se koriste upravni postupci za preispitivanje prije pribjegavanja sudskim postupcima preispitivanja, kada je takav zahtjev postavljen nacionalnim zakonodavstvom.

3. Pored toga, i ne dovodeći u pitanje mogućnost ostvarivanja pravne zaštite iz st. 1 i 2 u gornjem tekstu, svaka Strana će obezbijediti da pripadnici javnosti, kada ispunjavaju eventualne uslove koje postavlja nacionalno zakonodavstvo, imaju dostupnost upravnim i sudskim postupcima kojima se osporava činjenje ili propusti koje su učinila fizička lica ili organ javne vlasti, a koja su u suprotnosti sa odredbama njihovog nacionalnog zakonodavstva koje se odnosi na životnu sredinu.
4. Pored toga i ne dovodeći u pitanje odredbe stava 1. u gornjem tekstu, procedure iz stava 1, 2 i 3 iz gornjeg teksta će obezbijediti adekvatne i efikasne pravne lijekove, uključujući i privremene mjere, i biće poštene, pravične, blagovremene i neće biti praćene previsokim troškovima koji otežavaju njihovo korišćenje. Odluke koje se donose po odredbama ovog člana biće donijete ili zabilježene u pismenoj formi. Odluke sudova i kada god je to moguće drugih tijela, biće javno dostupne.
5. U cilju unaprjeđivanja efikasnosti odredaba ovog člana, svaka Strana će obezbijediti da javnosti budu dostupne informacije o mogućnosti pokretanja upravnih i sudskih postupaka za preispitivanje, a razmotriće mogućnost ustanovljenja odgovarajućih mehanizama pružanja pomoći za uklanjanje ili smanjenje finansijskih i drugih prepreka za dostupnost pravde.

Član 10.

SASTANCI STRANA

1. Prvi sastanak Strana biće sazvan najkasnije godinu dana nakon stupanja na snagu ove konvencije. Nakon toga, redovni sastanci Strana biće održavani najmanje jednom u dvije godine, ukoliko Strane o tome ne odluče drugačije, ili na pismeni zahtjev bilo koje Strane, pod uslovom da taj zahtjev dobije podršku najmanje jedne trećine Strana u roku od šest mjeseci pošto ga izvršni sekretar Ekonomske komisije za Evropu uputi svim Stranama.
2. Strane će na svojim sastancima kontinuirano pratiti primjenjivanje ove konvencije na osnovu redovnog izvještavanja Strana. Imajući u vidu ovaj cilj, one će:
  - (a) Preispitivati politiku i pravne i metodološke pristupe koji se tiču dostupnosti informacija, učešća javnosti u donošenju odluka i prava na pravnu zaštitu u pitanjima životne sredine, u smislu njihovog daljeg unaprjeđivanja;
  - (b) Razmjenjivati informacije o iskustvu koje su stekli zaključivanjem i primjenjivanjem bilateralnih i multilateralnih sporazuma ili drugih aranžmana relevantnih u odnosu na ciljeve ove konvencije, a čije su strane jedna ili više Strana ove konvencije;
  - (c) Tražiti, tamo gdje je to potrebno, usluge odgovarajućih tijela ECE i drugih kompetentnih međunarodnih tijela i posebnih komiteta u svim aspektima koji se odnose na postizanje ciljeva ove konvencije;
  - (d) Ustanoviti pomoćna tijela ako bi to po njihovom mišljenju bilo potrebno;
  - (e) Pripremati, po potrebi, protokole ove konvencije;
  - (f) Razmatrati i usvajati predloge amandmana na ovu konvenciju u skladu sa odredbama člana 14;

- (g) Razmatrati i preduzimati dodatne radnje koje su potrebne za postizanje ciljeva ove konvencije;
  - (h) Na svom prvom sastanku, razmatrati i konsenzusom usvojiti Poslovnik o radu za svoje sastanke i sastanke pomoćnih tijela;
  - (i) Na svom prvom sastanku, razmatrati svoja iskustva u pogledu primjene odredaba člana 5, stav 9 i razmatrati koji su koraci neophodni u cilju daljeg razvijanja sistema iz tog stava, uzimajući u obzir međunarodne procese i razvoj, uključujući razradu odgovarajućeg instrumenta koji se odnosi na inventare ili registre o ispuštanju i transferu zagađenja, a koji bi Konvenciji mogli biti priključeni kao aneksi.
3. Na sastancima Strana se može, po potrebi, razmatrati ustanovljavanje finansijskih aranžmana na bazi konsenzusa.
  4. Ujedinjene nacije, njene specijalizovane agencije i Međunarodna agencija za atomsku energiju, kao i svaka državna ili regionalna organizacija za ekonomsku integraciju koja po članu 17. ima pravo da potpiše Konvenciju ali koja nije Strana ove Konvencije, kao i svaka međuvladina organizacija koja se bavi istim oblastima kojima se bavi i Konvencija, ovlašćene su da učestvuju kao posmatrači na sastancima Strana.
  5. Svaka nevladina organizacija koja se bavi oblastima kojima se bavi Konvencija, a koja je obavjestila Izvršnog sekretara Ekonomske komisije za Evropu o svojoj želji za bude reprezentovana na sastanku Strana, imaće pravo učešća kao posmatrač, izuzev u slučaju kada najmanje jedna trećina prisutnih Strana podnese prigovore.
  6. U svrhu poštovanja odredaba stavova 4. i 5. iz gornjeg teksta, Poslovnik o radu iz stava 2 (h) iz gornjeg teksta predviđjeće praktične modalitete za postupak prijema i druge relevantne uslove.

Član 11.

PRAVO GLASA

1. Svaka Strana ove konvencije imaće jedan glas, izuzev u slučajevima predviđenim u stavu 2 u donjem tekstu.
2. Regionalne organizacije za ekonomsku integraciju će u predmetima u okviru svoje nadležnosti imati onoliko glasova koliki je broj njihovih članica koje su Strane Konvencije. Ove organizacije neće koristiti svoje pravo glasa ukoliko to čine njihove države članice, i obrnuto.

Član 12.

SEKRETARIJAT

Izvršni sekretar Ekonomske komisije za Evropu vršiće sledeće funkcije sekretarijata:

- (a) Sazivanje i pripremanje sastanaka Strana;
- (b) Prosljeđivanje svim Stranama izvještaja i drugih informacija primljenih u skladu sa odredbama ove konvencije; i
- (c) Druge funkcije koje mogu odrediti Strane.

Član 13.

ANEKSI

Aneksi na ovu konvenciju predstavljāće njen sastavni dio.

Član 14.

AMANDMANI NA KONVENCIJU

1. Svaka Strana može predložiti amandmane na ovu konvenciju.
2. Tekst svakog predloženog amandmana na Konvenciju podnijeće se u pismenoj formi Izvršnom sekretaru Ekonomske komisije za Evropu koji će ih prenijeti svim Stranama, najkasnije devedeset dana prije održavanja sastanka Strana na kome je dati amandman predložen za usvajanje.
3. Strane će načiniti svaki napor da postignu sporazum u vidu konsenzusa oko svakog predloženog amandmana. Ako sve mogućnosti oko postizanja konsezusa budu iscrpljene bez postizanja sporazuma, amandman će se u krajnjem slučaju usvojiti troćetvrtinskom većinom glasova Strana koje su prisutne i koje glasaju na sastanku.
4. Amandmane na ovu konvenciju koji budu usvojeni u skladu sa stavom 3 u gornjem tekstu, Depozitar će dostaviti svim Stranama na ratifikaciju, odobrenje ili prihvatanje. Amandmani na ovu konvenciju, izuzev na anekse, će stupiti na snagu za Strane koje su ih ratifikovale, odobrile ili prihvatile, devedesetog dana pošto Depozitar primi obavještenje o njihovoj ratifikaciji, odobrenju ili prihvatanju od najmanje tri četvrtine svih

- Strana. Nakon toga, ovi amandmani će stupiti na snagu za svaku drugu Stranu devedesetog dana nakon što data Strana deponuje svoj instrument o ratifikaciji, odobrenju ili prihvatanju amandmana.
5. Svaka Strana koja nije u mogućnosti da odobri amandman na aneks ove konvencije, obavijestit će o tome Depozitara u pismenoj formi u roku od dvanaest mjeseci od dana obavještenja o usvajanju. Depozitar će bez odlaganja obavjestiti sve Strane o prijemu takvog obavještenja. Strana može u svako doba zamijeniti svoje prethodno obavještenje prihvatom amandmana i, nakon deponovanja instrumenta prihvatanja kod Depozitara, amandmani na taj aneks stupit će na snagu za tu Stranu.
  6. Nakon isteka roka od dvanaest mjeseci od datuma kada je Depozitar dostavio predlog amandmana, kako je predviđeno u stavu 4. u gornjem tekstu, amandman na aneks stupit će na snagu za one Strane koje nisu dostavile obavještenje iz stava 5. u gornjem tekstu, pod uslovom da takvo obavještenje nije podnijeto od više od jedne trećine strana.
  7. Za svrhe ovog člana, "Strane koje su prisutne i koje glasaju" označava Strane koje su prisutne i koje glasaju za ili protiv.

Član 15.

RAZMATRANJE POŠTOVANJA ODREDBI

Strane će na sastanku, na osnovu konsenzusa, uspostaviti nekonfrontirajuće, nepravne i konsultativne opcione aranžmane radi razmatranja poštovanja odredbi ove konvencije. Ovim aranžmanima će se omogućiti odgovarajuće uključivanje javnosti i oni mogu da sadrže mogućnost razmatranju saopštenja od strane pripadnika javnosti po pitanjima koja se odnose na ovu konvenciju.

Član 16.

RJEŠAVANJE SPOROVA

1. Ukoliko se između dvije ili više Strana javi spor oko tumačenja ili primjene ove konvencije, one će rješenje tražiti putem pregovora ili na bilo koji drugi način rješavanja sporova koji je prihvatljiv za Strane u sporu.
2. Prilikom potpisivanja, ratifikovanja, prihvatanja, odobravanja ili pristupanja ovoj konvenciji, ili u bilo koje vrijeme nakon toga, svaka Strana ima mogućnost da pismeno obavijesti Depozitara da u slučaju spora koji nije riješen u skladu sa stavom 1 u gornjem tekstu, prihvata jedan ili oba od sljedećih načina za rješavanja spora kao obavezan, u odnosu prema bilo kojoj drugoj Strani koja prihvata istu obavezu:
  - (a) Podnošenje spora Međunarodnom sudu pravde;
  - (b) Arbitraža u skladu sa postupkom utvrđenim u Aneksu II.
3. Ukoliko su Strane u sporu prihvatile oba načina rješavanja spora iz stava 2 u gornjem tekstu, spor se može podnijeti samo Međunarodnom sudu pravde, osim ako se strane u sporu ne sporazumiju drugačije.

Član 17.

POTPISIVANJE

Ova konvencija biće otvorena za potpisivanje u Aarhus-u (Danska) 25. juna 1998. godine, a nakon toga u sjedištu Ujedinjenih nacija u Njujorku do 21. decembra 1998. godine i to za države članice Ekonomske komisije za Evropu, kao i za države koje imaju konsultativan status kod Ekonomske komisije za Evropu u skladu sa stavovima 8 i 11 Rezolucije Ekonomskog i socijalnog savjeta 36 (IV) od 28. marta 1947. godine, kao i za regionalne organizacije za ekonomsku integraciju koje su osnovale suverene države članice Ekonomske komisije za Evropu, a koje su na njih prenijele nadležnost za pitanja koja se regulišu ovom konvencijom, uključujući i nadležnost za zaključivanje ugovora koji se odnose na ovu materiju.

Član 18.

DEPOZITAR

Generalni sekretar Ujedinjenih nacija će postupati kao Depozitar ove konvencije.

Član 19.

RATIFIKACIJA, PRIHVATANJE, ODOBRAVANJE I PRISTUPANJE

1. Ova konvencija će biti podložna ratifikaciji, prihvatanju ili odobravanju država potpisnica i organizacija regionalne ekonomske integracije.
2. Ova konvencija će biti otvorena za pristupanje od 22. decembra 1998. godine državama i organizacijama za regionalnu ekonomsku saradnju iz člana 17.
3. Svaka druga država, koja nije pomenuta u stavu 2 u gornjem tekstu, a koja je članica Ujedinjenih nacija, može pristupiti Konvenciji po odobrenju sastanka Strana.
4. Bilo koja organizacija pomenuta u članu 16. koja postane Strana ove konvencije, a da nijedna njena država članica nije strana potpisnica, preuzeće sve obaveze iz ove konvencije. Ako su jedna ili više država članica takve jedne organizacije Strane ove konvencije, organizacija i njene države članice će odlučivati o svojim odnosnim odgovornostima za ostvarivanje svojih obaveza prema Konvenciji. U takvim slučajevima, organizacija i države članice neće imati pravo da istovremeno ostvaruju prava prema Konvenciji.
5. Organizacije regionalne ekonomske integracije pomenute u članu 16 će u svojim instrumentima ratifikacije, prihvatanja, odobravanja ili pristupanja naznačiti domen svoje nadležnosti u pogledu pitanja koja se regulišu ovom konvencijom. Ove organizacije će takođe obavijestiti Depozitara o svim relevantnim modifikacijama u pogledu domena njihovih nadležnosti.

Član 20.

STUPANJE NA SNAGU

1. Ova konvencija stupiće na snagu devedesetog dana nakon datuma deponovanja šesnaestog instrumenta ratifikacije, prihvatanja, odobravanja ili pristupanja.
2. Za potrebe stava 1. u gornjem tekstu, nijedan instrument koji deponuje organizacija regionalne ekonomske integracije neće se smatrati kao dodatni onima koje su deponovale države članice takve organizacije.
3. Za svaku državu ili organizaciju pomenutu u članu 17 koja ratifikuje, prihvati ili odobri ovu konvenciju ili joj pristupi nakon deponovanja šesnaestog instrumenta ratifikacije, prihvatanja, odobravanja ili pristupanja, Konvencija će stupiti na snagu devedesetog dana nakon datuma kada ta država ili organizacija deponuje svoj instrument ratifikacije, prihvatanja, odobravanja ili pristupanja.

Član 21.

POVLAČENJE

U bilo kom trenutku nakon tri godine od datuma na koji je ova konvencija stupila na snagu za određenu Stranu, ta se Strana može povući iz Konvencije davanjem pismenog obavještenja Depozitaru. Svako takvo povlačenje stupiće na snagu devedesetog dana od datuma prijema takvog obavještenja od strane Depozitara.

Član 22.

AUTENTIČNI TEKSTOVI

Original ove konvencije, čiji su engleski, francuski i ruski tekstovi podjednako autentični, biće deponovan kod Generalnog sekretara Ujedinjenih nacija. U POTVRDU ČEGA, dolje potpisani, za to propisno ovlašćeni, potpisuju ovu konvenciju.

SAČINJENO u Aarhusu (Danska), dvadeset petog dana juna, hiljadu devet stotina devedeset osme godine.

ANEKS I

SPISAK AKTIVNOSTI POMENUTIH U ČLANU 6, STAV 1(a)

1. Energetski sektor:
  - Rafinerije mineralne nafte i gasa;
  - Instalacije za gasifikaciju i obezbjeđivanje tečnim gorivima;
  - Termoelektrane i druge instalacije na sagorijevanje sa ulaznom toplotom od 50 megavata (MW) ili većom;
  - Peći za koks;
  - Nuklearne elektrane i drugi nuklearni reaktori, uključujući rastavljanje i prestanak rada takvih elektrana i reaktora 1/ (osim istraživačkih instalacija za proizvodnju i konverziju fisionih i fertilnih materijala čija maksimalna snaga ne prelazi 1 kW stalnog toplotnog opterećenja);

- Instalacije za ponovnu obradu ozračenog nuklearnog goriva;
  - Instalacije namjenjene:
    - za proizvodnju ili obogaćivanje nuklearnog goriva;
    - za obradu ozračenog nuklearnog goriva ili visoko radioaktivnog otpada;
    - za konačno odlaganje ozračenog nuklearnog goriva;
    - samo za konačno odlaganje radioaktivnog otpada;
    - samo za držanje (planirano na više od 10 godina) ozračenih nuklearnih goriva ili radioaktivnog otpada na mjestu različitom od mjesta proizvodnje.
2. Proizvodnja i obrada metala:
- Instalacije za prženje ili sinterovanje metalne rude (uključujući sulfidne rude);
  - Instalacije za proizvodnju sirovog gvožđa i čelika (primarnom ili sekundarnom fuzijom) uključujući kontinuirano livenje, sa kapacitetom od preko 2,5 tone na sat;
  - Instalacije za obradu crnih metala:
    - (i) Tople valjaonice s kapacitetom od preko 20 tona sirovog čelika po satu;
    - (ii) Kovnice sa čekićima čija energija prelazi 50 kilo-džula po čekiću, gdje se koristi toplotna energija koja prelazi 20 MW;
    - (iii) Nanošenje zaštitnih slojeva legura metala sa unosom koji prelazi 2 tone sirovog čelika na sat;
  - Livnice za crne metale čija proizvodnja prelazi 20 tona dnevno;
  - Instalacije:
    - (i) Za proizvodnju obojenih sirovih metala iz rude, koncentrata ili sekundarnih sirovina metalurškim, hemijskim ili elektrolitičkim procesima;
    - (ii) Za topljenje, uključujući legiranje, obojenih metala, uključujući ponovo dobijene proizvode (rafiniranje, livenje, itd.), sa kapacitetom topljenja od preko 4 tone dnevno za olovo i kadmijum, ili od preko 20 tona dnevno za sve ostale metale;
  - Instalacije za površinsku obradu metala i plastičnih materijala uz pomoć elektrolitičkih ili hemijskih procesa gdje zapremina bazena za obradu prelazi 30m³.
3. Mineralna industrija:
- Instalacije za proizvodnju cementnog klinkera u rotacionim pećima proizvodnog kapaciteta od preko 500 tona dnevno, ili kreča u rotacionim pećima proizvodnog kapaciteta od preko 50 tona dnevno, ili u drugim pećima sa proizvodnim kapacitetom od preko 50 tona dnevno;
  - Instalacije za proizvodnju azbesta i proizvoda na bazi azbesta;
  - Instalacije za proizvodnju stakla, uključujući staklenu vunu, sa kapacitetom topljenja od preko 20 tona dnevno;
  - Instalacije za topljenje mineralnih supstanci, uključujući proizvodnju mineralnih vlakana, s kapacitetom topljenja od preko 20 tona dnevno;
  - Instalacije za proizvodnju keramičkih proizvoda pečenjem, posebno crepova, cigala, vatrostalnih cigala, pločica, kamenih i porcelanskih predmeta, s proizvodnim kapacitetom od preko 75 tona dnevno, i/ili s kapacitetom peći od preko 4 m³ i postavkom gustine po peći preko 300 kg/m³.
4. Hemijska industrija: Proizvodnja u okviru značenja kategorija aktivnosti sadržanih u ovom stavu označava proizvodnju na industrijskom nivou hemijskom obradom supstanci ili grupa supstanci navedenih u tačkama (a) do (g):
- (a) Hemijske instalacije za proizvodnju baznih organskih hemikalija, poput:
- (i) Prostih ugljovodonika (linearnih ili cikličnih, zasićenih ili nezasićenih, alifatičnih ili aromatičnih);
  - (ii) Ugljovodonika koji sadrže kiseonik, poput alkohola, aldehida, ketona, karboksilnih kiselina, estera, acetata, etera, peroksida, epoksidnih smola;
  - (iii) Sumpornih ugljovodonika;
  - (iv) Azotnih ugljovodonika, poput amina, amida, azotnih jedinjenja, nitro-jedinjenja ili nitratnih jedinjenja, alkilcijanida, cijanida, izocijanida;
  - (v) Ugljovodonika koji sadrže fosfor;
  - (vi) Halogenih ugljovodonika;
  - (vii) Organskometalna jedinjenja;
  - (viii) Bazičnih plastičnih materijala (polimera, sintetičkih vlakana i vlakana na bazi celuloze);
  - (ix) Sintetičkih guma;
  - (x) Boja i pigmenta;
  - (xi) Površinski aktivnih sredstava;
- (b) Hemijske instalacije za proizvodnju baznih neorganskih hemikalija, poput:
- (i) Gasova, kao što su amonijak, hlor ili hlorovodonik, fluor ili fluoro-vodonik, ugljenični oksid, sumporna jedinjenja, azotni oksid, vodonik, sumpor dioksid, karbonil hlorid;
  - (ii) Kiseline, poput hromne kiseline, fluorovodonične kiseline, fosforne kiseline, azotne kiseline, hlorovodonične kiseline, sumporne kiseline, pušljive sumporne kiseline (oleum) i druge neorganske

- kiseline koje sadrže sumpor;
- (iii) Baza, poput amonijum hidroksida, kalijum hidroksida, natrijum hidroksida;
  - (iv) Soli, poput amonijum hlorida, kalijum hlorata, kalijum karbonata, natrijum karbonata, perborata, srebro nitrata;
  - (v) Nemetala, metalnih oksida i drugih neorganskih jedinjenja poput kalcijum karbida, silicijum, silicijum karbida;
  - (c) Hemijske instalacije za proizvodnju vještačkih đubriva na osnovu fosfora, azota ili kalijuma (prostih ili složenih vještačkih đubriva);
  - (d) Hemijske instalacije za proizvodnju osnovnih proizvoda za zaštitu bilja i biocida;
  - (e) Instalacije kod kojih se koriste hemijski ili biološki procesi za proizvodnju osnovnih farmaceutskih proizvoda;
  - (f) Hemijske instalacije za proizvodnju eksploziva;
  - (g) Hemijske instalacije kod kojih se koriste hemijski ili biološki procesi za proizvodnju aditiva na bazi proteina, enzima i drugih proteinskih supstanci.
5. Upravljanje otpadom:
- Instalacije za spaljivanje, reciklažu, hemijski tretman ili deponije opasnog otpada;
  - Instalacije za spaljivanje komunalnog otpada sa kapacitetom od preko 3 tone po satu;
  - Instalacije za odlaganje neopasnog otpada sa kapacitetom od preko 50 tona dnevno;
  - Deponije koje primaju preko 10 tona dnevno ili s ukupnim kapacitetom koji prelazi 25.000 tona, isključujući deponije inertnog otpada.
6. Postrojenja za tretiranje otpadnih voda sa kapacitetom od preko 150.000 populacionog ekvivalenta.
7. Industrijska postrojenja za:
- (a) Proizvodnju pulpe od drveta i sličnih vlaknastih materijala;
  - (b) Proizvodnju papira i kartona s proizvodnim kapacitetom od preko 20 tona dnevno.
8. (a) Izgradnja linija za međugradski željeznički saobraćaj i aerodroma 2/ sa osnovnom dužinom piste od 2.100 m ili više;
- (b) Izgradnja autoputeva i brzih saobraćajnica; 3/
  - (c) Izgradnja novog puta od četiri ili više traka, ili ispravljanje i/ili preuređivanje postojećeg puta od dvije trake ili manje, u cilju omogućavanja četiri ili više traka, tamo gdje bi taj novi put, preuređeni i/ili prošireni dio puta bio 10 km ili više neprekidne dužine.
9. (a) Unutrašnji vodni putevi i pristaništa za unutrašnji vodni saobraćaj koji omogućava prolaz plovila od preko 1.350 tona;
- (b) Trgovačke luke, dokovi za utovar i istovar povezani sa kopnom i spoljnim lukama (isključujući dokove za trajekte), koji omogućavaju prolaz plovilima od preko 1.350 tona.
10. Sistemi za prikupljanje podzemnih voda ili vještački sistemi za obnavljanje podzemnih voda gdje je godišnja zapremina prikupljene ili obnovljene vode ekvivalentna ili prelazi 10 miliona kubnih metara.
11. (a) Radovi na prenosu vodnih resursa između riječnih slivova gdje se tim prenosom žele spriječiti moguće nestašice vodi i gdje količina prenesene vode iznosi preko 100 miliona kubnih metara godišnje;
- (b) U svim drugim slučajevima, radovi na prenosu vodnih resursa između riječnih slivova gdje višegodišnji prosječni protok sliva prelazi 2.000 miliona kubnih metara godišnje, i gdje količina prenesene vode prelazi 5% od tog protoka.
- U oba slučaja isključen je prenos pijaće vode cjevovodima.
12. Ekstrakcija petroleja i prirodnog gasa za komercijalne svrhe, kada količina ekstrahovanog petroleja prelazi 500 tona dnevno, a gasa 500.000 kubnih metara dnevno.
13. Brane i druge instalacije namijenjene za zadržavanje ili stalno skladištenje vode, kada nova ili dodatna količina zadržane ili uskladištene vode prelazi 10 miliona kubnih metara.
14. Cjevovodi za transport gasa, nafte ili hemikalija sa prečnikom većim od 800 mm i dužinom koja prelazi 40 km.
15. Postrojenja za intenzivno uzgajanje živine ili svinja sa preko:
- (a) 40.000 mjesta za živinu;
  - (b) 2.000 mjesta za tovne svinje (preko 30 kg); ili
  - (c) 750 mjesta za krmače.
16. Kamenolomi i otvoreni rudarski kopovi čija površina prelazi 25 hektara, ili eksploatacija treseta, gdje površina lokacije prelazi 150 hektara.
17. Izgradnja dalekovoda sa naponom od 220 kv ili više i dužinom većom od 15 km.
18. Postrojenja za skladištenje petroleja, petrohemijskih ili hemijskih proizvoda sa kapacitetom od 200.000 tona ili više.
19. Ostale aktivnosti:
- Postrojenja za predtretman (postupci poput pranja, izbjeljivanja, mercerizacije) ili bojenja vlakana ili tekstila, čiji kapacitet prelazi 10 tona dnevno;

- Postrojenja za bojenje kože čiji kapacitet prelazi 12 tona finalnih proizvoda dnevno;
    - (a) Klanice sa kapacitetom proizvodnje većom od 50 tona dnevno;
    - (b) Postrojenja za preradu i obradu prehrambenih proizvoda od:
      - (i) životinjskih sirovina (osim mlijeka) sa proizvodnim kapacitetom finalnih proizvoda većim od 75 tona dnevno;
      - (ii) biljnih sirovina sa proizvodnim kapacitetom gotovih proizvoda većim od 300 tona dnevno (prosječna vrijednost na kvartalnoj osnovi);
    - (c) Prerada i obrada mlijeka, gdje je količina dobijenog mlijeka veća od 200 tona dnevno (prosječna vrijednost na godišnjoj osnovi);
  - Postrojenja za uklanjanje ili reciklažu životinjskih leševa i životinjskog otpada čiji kapacitet prerade prelazi 10 tona dnevno;
  - Postrojenja za površinski tretman supstanci, predmeta ili proizvoda uz pomoć organskih rastvarača, posebno za obradu čelika, štampanje, prevlačenje, odmašćivanje, zaštitu od vode, kalibraciju, bojenje, čišćenje i impregnaciju, sa kapacitetom potrošnje od preko 150 kg na sat ili preko 200 tona godišnje;
  - Postrojenja za proizvodnju ćumura (spaljeni ugalj) ili elektrografita uz pomoć termičke obrade ili grafitizacije.
20. Svaka aktivnost koju ne obuhvataju stavovi od 1 do 19 u gornjem tekstu, a gdje se predviđa učešće javnosti u okviru postupka za procjenu uticaja na životnu sredinu, u skladu s nacionalnim zakonodavstvom.
21. Odredbe člana 6, stav 1(a) ove konvencije ne primjenjuju se ni na jedan od gore navedenih projekata preduzetih isključivo ili pretežno u cilju istraživanja, razvoja i testiranja novih metoda ili proizvoda u toku manje od dvije godine, izuzev ukoliko nije vjerovatno da će izazvati značajan uticaj na životnu sredinu ili zdravlje.
22. Svaka promjena ili proširenje aktivnosti, kada takva promjena ili proširenje odgovara kriterijumima/graničnim vrijednostima koje postavlja ovaj Aneks, podliježu odredbama člana 6, stav 1 (a) ove konvencije. Svaka druga promjena ili proširenje aktivnosti podliježe odredbama člana 6, stav 1 (b) ove konvencije.

Napomene

- 1/ Nuklearne elektrane i drugi nuklearni reaktori prestaju biti takva instalacija kada se svo nuklearno gorivo i drugi radioaktivno kontaminirani elementi permanentno uklone sa lokacije instalacije.
- 2/ U svrhu ove konvencije, "aerodrom" označava aerodrom koji je u skladu sa definicijom iz Čikaške konvencije iz 1944. godine, kojom se uspostavlja Međunarodna organizacija za civilnu avijaciju (Aneks 14).
- 3/ U svrhu ove konvencije, "brza saobraćajnica" označava put koji je u skladu sa definicijom iz Evropskog sporazuma o glavnim međunarodnim saobraćajnim arterijama od 15. novembra 1975. godine.

ANEKS II

ARBITRAŽA

1. U slučaju podnošenja spora na arbitražu u skladu sa odredbama člana 16, stav 2, ove konvencije, strana ili strane u sporu će obavijestiti sekretarijat o predmetu arbitraže i naznačiti posebno članove ove konvencije čije je tumačenje ili primjena u pitanju. Sekretarijat će dobijene informacije proslijediti svim Stranama ove konvencije.
2. Arbitražni tribunal će se sastojati od tri člana. Strana ili strane koje tuže, kao i druga strana ili strane u sporu imenovaće po jednog arbitra, a dvoje imenovanih arbitara će na osnovu sporazuma odrediti trećeg koji će biti predsjednik arbitražnog vijeća. On ne smije da bude državljanin nijedne od strana u sporu, niti mjesto njegovog stalnog boravišta može biti na teritoriji jedne od tih strana, niti on može biti zaposlen kod njih, niti da je radio na tom slučaju u bilo kom drugom svojstvu.
3. Ako se predsjednik arbitražnog veća ne imenuje u roku od dva mjeseca od imenovanja drugog arbitražnog sudije, Izvršni sekretar Ekonomske komisije za Evropu će, na zahtjev bilo koje strane u sporu, odrediti predsjednika u daljem dvomjesečnom roku.
4. Ako jedna od strana u sporu ne imenuje arbitra u roku od dva mjeseca od prijema zahtjeva, druga strana može o tome informisati Izvršnog sekretara Ekonomske komisije za Evropu, koji će imenovati predsjednika arbitražnog vijeća u daljem dvomjesečnom roku. Po imenovanju, predsjednik arbitražnog vijeća će zahtijevati od strane koja nije imenovala svog arbitra da to učini u roku od dva mjeseca. Ako ona to ne učini u datom roku, predsjednik će obavijestiti Izvršnog sekretara Ekonomske komisije za Evropu koji će imenovati datog arbitra u daljem dvomjesečnom roku.
5. Arbitražno vijeće će donijeti svoju odluku u skladu sa međunarodnim pravom i odredbama ove konvencije.
6. Svako arbitražno vijeće osnovano u skladu sa odredbama predviđenim u ovom aneksu sačinjava svoj pravilnik.
7. Odluke arbitražnog vijeća, bilo da se radi o procesnim ili materijalnim, biće donijete većinom glasova njegovih članova.

8. Vijeće ima ovlaštenje da preduzme sve odgovarajuće mjere da bi utvrdilo činjenice.
9. Strane u sporu će olakšati rad arbitražnog vijeća i posebno korišćenjem svih sredstava koja su im na raspolaganju, one će:
  - (a) Dostaviti sva relevantna dokumenta, sredstva i informacije;
  - (b) Omogućiti, gde je to potrebno, pozivanje svjedoka ili vještaka i prihvatiti njihov dokazni materijal.
10. Strane i arbitri će štiti povjerljivost svake informacije koju dobiju u povjerenju toku postupka pred arbitražnim vijećem.
11. Arbitražno vijeće može, na zahtjev jedne od strana, preporučiti privremene mjere zaštite.
12. Ako se jedna od strana u sporu ne pojavi pred arbitražnim vijećem ili ne pruži odbranu svog slučaja, druga strana može zahtijevati od vijeća da nastavi sa postupkom i donese svoju konačnu odluku. Odsustvo jedne strane ili neučestvovanje u odbrani neće predstavljati prepreku za odvijanje postupka.
13. Arbitražno vijeće može da sasluša i odluči o protivtužbenim zahtjevima koji proizilaze direktno iz predmeta spora.
14. Ukoliko arbitražno vijeće ne odluči drugačije, zbog posebnih okolnosti datog slučaja, troškovi vijeća, uključujući naknade za njegove članove, padaju na teret strana u sporu na jednake dijelove. Vijeće će voditi evidenciju svih svojih troškova o čemu će podnijeti završni izvještaj stranama u sporu.
15. Svaka Strana ove konvencije koja ima pravni interes u predmetu spora i na koju može da utiče odluka u datom slučaju, može da se umiješa u postupak uz saglasnost veća.
16. Arbitražno vijeće će donijeti svoju odluku u roku od pet mjeseci od datuma svog ustanovljenja, osim ako ne utvrdi da je neophodno da produži vremenski rok na period koji ne bi trebalo da bude duži od pet mjeseci.
17. Odluka arbitražnog vijeća će biti praćena obrazloženjem. Ona će biti konačna i obavezujuća za sve strane u sporu. Arbitražno vijeće će odluku proslijediti stranama u sporu i sekretarijatu. Sekretarijat će dalje proslijediti primljene informacije svim Stranama ove konvencije.
18. Svaki spor koji se može pojaviti između strana, u pogledu tumačenja ili izvršenja odluke, svaka strana može iznijeti arbitražnom vijeću koje je tu odluku donijelo, ili, u slučaju da ovo vijeće ne može da se sazove, drugom vijeću ustanovljenom za ovu svrhu na isti način kao i prethodno.

Član 3

Nadzor nad sprovođenjem ovog zakona vrši organ državne uprave nadležan za poslove zaštite životne sredine u Crnoj Gori.

Član 4

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore - Međunarodni ugovori".

SU-SK Broj 01-91/5
Podgorica, 15. jula 2009. godine

SKUPŠTINA CRNE GORE 24. SAZIVA
PREDSJEDNIK
Ranko Krivokapić

